

Nr. 12.

*Działo się w Warszawie w Pałacu Rządowym
na posiedzeniu zgromadzonego Sądu Kassacyjnego dnia czternastego Grudnia, Tysiąc
Ósmset Dziesiątego Roku.*

SĄD KASSACYJNY

XIĘSTWA WARSZAWSKIEGO.

w Sprawie

Kazimierza Godlewskiego byłego Radcy Izby Wykonawczej Powiatu Łomżyńskiego, w Drozdowie w tymże Powiecie i Departamencie zamieszkałego powoda w pierwszej, pozwanego w drugiej Instancyi, teraz zaś rekurs do Kassacyi czyniącego przez Mecenasa Mędrzeckiego naprzeciw Janowi Kossakowskiemu Dóbr Krzewa w wymienionym Powiecie i Departamencie leżących Dziedzicowi tamże mieszkającemu i jego Kuratorowi Janowi Kotowskiemu, w Garlinie, niemniey Ignacemu Modzelewskiemu małoletnich rzeczonoego Jana Kossakowskiego dzieci Opiekunowi, w Milewie w Powiecie i Departamencie Łomżyńskim zamieszkałym;

maiąc sobie uczyniony wniosek przez stronę skarżącą:

„ że wyrok Sądu Appellacyjnego Xięstwa Warszawskiego w Wydziale drugim dnia piętnastego Października Tysiąc Ósmset Osmiego zaczęty, a dwudziestego siódmego Stycznia Tysiąc Ósmset Dziesiątego roku ukończony, Kontrakt sprzedaży Dóbr Krzewa między Janem Kossakowskim i Kazimierzem Godlewskim uchylający, zapadł wbrew wyraźnym prawom to jest Polskiemu 1638. roku w Woluminie III. na karcie 952; Ordynacyi Sadowey Pruskiej Części I. Tytułu 38. §§. od 1. do 8. nareszcie Artykułowi 490. i następnyim Kodexu Napoleona;

„ że prócz tego Sąd Appellacyjny sądził w drugiey Instancyi rzecz wcale nową, i z powodztwa nowey strony; inna bowiem była sprawa względem dopełnienia Kontraktu przedaźnego ze strony Kazimierza Godlewskiego przeciw samemu Janowi Kossakowskiemu, przed Trybunał Łomżyński wytoczona, a inna wcale w Sądzie Appellacyjnym kiedy Kurator i Opiekun domagali się uchylenia Kontraktu iakoby w czasie trwającej Kossakowskiego mniemaney kurateli sporządzonego; „

Z tych więc powodów strona skarżąca żąda, iżby wyrok Sądu Appellacyjnego skassowanym i sprawa pod rozpoznanie innych Sędziów odesłaną została.

Sąd Kassacyjny

Po wysłuchaniu Rapportu Kommissyi Podań i Instrukcyi, oraz wniosków Królewskiego przy Sądzie swoim Prokuratora;

zważywszy

tak samo podanie, iak zaskarżony wyrok, oraz wytknięte prawa i formalności które strona zgwałconemi bydz mieni; żadnego powodu rekursu dostatecznie usprawiedliwionym nie widzi. —

A nayprzód co do przytoczonych praw iakożkolwiek niewłaściwie z troistego systemu prawodawstwa czerpanych, wszystkie te prawa oznaczają tylko różne formy według iakich w materyi ustanawiania Kuratelli postępować należy; nie toczył się zaś spór o iey ustanowienie, ani o to, czyli ustanowiona Kuratella ważna jest lub nie? lecz rozprawiały się strony o ważność lub nieważność Kontraktu, w tym czasie zawartego kiedy Kuratella lub iey *intermisticum* zniesionym nie było. Przytoczone przez stronę skarzącą dowody

„ iakoby w roku ieszcze Tysiąc Ośmsetnym Drugim od próżby o kuratelę odstapiono, usuwają późniejsze w wyroku Appellacyjnym z Akt za Rządu zeszłego sporządzonych, wyszczególnione data z lat Tysiąc Ośmsetnego Piątego i Tysiąc Ośmsetnego Szóstego, z których się okazuje, iż Kuratela Jana Kossakowskiego prawnie czy nieprawnie ustanowiona trwała, i sam terażniejszy powód iako sąsiad Jana Kossa-

kowskiego o słabości jego umysłowej dawał w ów czas zaświadczenie. Sąd przeto Appellacyjny nie postąpił przeciw wyraźnemu prawu, gdy na mocy Artykułów 489. i 512. Kodexu Cywilnego Napoleona, podług których osoba pod Kuratelą będąca zarządzać wcale swym majątkiem nie może, Kontrakt sprzedaży Dóbr Krzewa, w Warszawie przed Pisarzem Aktowym Xięstwa Warszawskiego Szymonem Sapalskim dnia dwudziestego osmego Maia tysiąc ośmset osmego roku zdziałany uchylił. Owszem podług Artykułu 499. tegoż Kodexu w tym nawet przypadku, kiedy Trybunał interdyktu nie zaprowadza, może podług okoliczności postanowić, że osoba o słabość umysłową doniesiona, bez przydanego doradcy własnością swoją nie jest mocna zarządzać. „

Co do drugiego zarzutu; ten sam z siebie upada, gdy się okaże że Kurator Jana Kossakowskiego i Opiekun małoletnich dzieci jego domagali się w Trybunale Łomżyńskim pierwszej Instancji, aby w rozprawie Sądowej będącego pod Kuratelą zastępowali. Odsunęła to zastępstwo Rezolucya Trybunału pod dniem dwudziestym Czerwca tysiąc ośmset osmego, przed wyrokiem w głównej sprawie wydana. Był więc przedmiot Kurateli rozpoznawany w pierwszej Instancji, w którym Sąd Appellacyjny później wyrokował, i sprawa w Appellacji nie odmieniła się istotnie, ani co do rzeczy ani co do osób spór wiodących gdy rzecz szła w obydwóch Instancjach o nieważność przedaźnego Kontraktu, i tenże sam Jan Kossakowski był bronionym w drugiej Instancji, lubo już nie przez Adwokata od siebie wybranego, ale przez swego Kuratora i Opiekuna dzieci swoich. *Zatém*

Sąd Kassacyjny

Na mocy powyższego wywodu zgodnego z raportem Kommissyi Podań i Instrukcyi oraz wnioskami Królewskiego przy Sądzie swoim Prokuratora;

Skargę na początku wymienioną w dniu trzydziestym pierwszym Sierpnia roku bieżącego przez Mecenasa Mędrzeckiego podaną za nie mogącą być przyjętą do Instrukcyi uznaje — mocą niniejszey rezolucyi.

(podpisano) STA: POTOCKI, P. S. K.
(L. S.)

Wydrukować
FELIX LUBIENSKI
Minister Sprawiedliwości.

L. Osieński Pisarz.

Zgodno z Oryginałem

Antoni Joneman
(L. S.) Sekretarz Jeneralny
Ministerii Sprawiedliwości.

Nr. 13.

*Działo się w Warszawie w Pałacu Rządowym na
posiedzeniu zgromadzonego Sądu Kassacyi-
nego dnia ośmnastego Stycznia Tysiąc Ośmset
iedenastego Roku.*

SĄD KASSACYJNY.

XIĘSTWA WARSZAWSKIEGO.

W sprawie Urodzonego Antoniego Nosarzewskiego byłego Rotmistrza Woysk Polskich, w Warszawie przy Ulicy S. Jerzego pod liczbą 1775. zamieszkałego, składającego rekurs do Kassacyi przez Mecenasa Bogusławskiego — Łapzceiw Antoninie z Burskich Kazimierza Godlewskiego Radcy Departamentowego Łomżyńskiego Małżonce, w Drozdowie w Powiecie i Departamencie Łomżyńskim zamieszkałej;

Z podania Strony, i przyłączonych do skargi wyroków i dokumentów okazuje się następujący początek i postęp niniejszego procesu.

„Przed rozbiorem Kraiu (w sprawie do skryptu ręcznego na pięć tysięcy sześćset dwadzieścia dwa złotych Polskich danego wytoczoney) zyskał skarżący na Woyciechu Burskim Oycu Antoniny Godlewskiej trzy kondemnaty, po nich *in contumaciam* dekret *solutionis* Grodu Warszawskiego, i wyrok Trybunalski exekucją nakazujący. Process ten wytoczonym i popieranym był przeciw dłużnikowi w Grodzie Warszawskim. „

Wznowił tę sprawę skarżący po rozbiórce Kraiu w Regencyi Białostockiej rządu zeszłego. Rewers na sumę w Roku tysięcznym siedmsetnym ośmdziesiątym pierwszym dany zaginął przypadkowo iak strona twierdziła, lecz upominano się długi, iakoby już przysądzonego.

Pozwana wносиła; iż process za czasów Polskich extra forum (wieś bowiem Drozdowo niegdy Woyciecha Burskiego dziedziczna w ziemi Wizkiej leżąca) przewidziony był nieważnym. Co zaś do skryptu, który przez Oycę iey ieszcze w roku tysięcznym siedmsetnym ośmdziesiątym pierwszym zaskarżonym został, utrzymywała, iż rewers ten różnemi środkami wymuszony pochodził;

1. z Summy dwóch tysięcy złotych Polskich za roczną Dzierżawę Browaru na Pradze, który w półroku zaraz przez Nosarzewskiego oycu Godlewskiej samowolnie odebrany został.
2. z Summy trzech tysięcy sześćset dwadzieścia i dwa złotych Polskich ugodzoney za sprzęty, i produktowe zapasy w Browarze zostawione, których znaczną część sam powód zabrał później przy odebraniu Browara.

Na przypadek zaprzeczenia tego deferowała powodowi przysięgę. W takowym stanie rzeczy, nie tylko poddawała pod spór znaczną część waluty rewersu, ale nawet tworzyła nawzajem *in reconventionem* pretensją o wartość sprzętów, koni, i produktów oycę iey własnych, a przez Powoda przy exmissyi zabranych.

Względem tych pretensyi *in reconventione* dochodzących wywodzono Inkwizycyą: z której (według brzmienia powodów Dekretu pierwszey Instancyi zeszłego Rządu) okazało się:

„iż przy samowolney *exmissyi* zabrano rzeczy Burskiemu.,,

Pierwszy Senat Regencyi Białostockiey wyrokując w tej Sprawie na dniu 28 Lutego tysiąc ośmset czwartego Roku:

1. *In conventione* przysadził powodowi Summę pięć tysięcy sześćset dwadzieścia i dwa złotych Polskich rewersem tysiąc siedmset ośmdziesiątego pierwszego roku zapewnioną, z prowizyą od roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiątego dziewiątego, to jest od czasu wznowienia processu w sądach Pruskich rachować się mającą;

2. *In reconventione* uznając podanie Godlewskiey co do zabranych oycu iey przez powoda sprzętów za udowodnione co do głównych okoliczności, przez zeznania świadków, dozwolił iey wykonać suppletoryiną *de ignorantia* przysięgę, przez którą miały być stwierdzonemi szacunek i ilość rzeczy zabranych.

W drugiey Instancyi wyprowadzoną została ze strony skarżącego Inkwizycyą z świadków przez niego przystawionych, którą gdy drugi Senat Regencyi uznał iako nieosłabiającą początkowego dowodu na stronę pozwanej w pierwszey Instancyi ustanowionego, na dniu czwartym Marca tysiąc ośmset szóstego roku zatwierdził w zupełności wyrok pierwszego Senatu.

Udał się potem skarżący do Rewizoryum, lecz gdy tam sprawa dla zmiany Rządu nie doszła; Sąd Appelacyiny Xięstwa Warszawskiego w Wydziale II rozsądził spór na dniu dwudziestym drugim Marca roku tysiąc ośmset dziesiątego mocą ostateczney Instancyi, potwierdzając zgodne obudwóch Instancyi zeszłego Rządu wyroki.

Przeciw temu Sądowi Appellacyinemu wyrokowi zanoszą rekurs strona skarżąca, gruntując się na dwóch głównych powodach,

- a) że Sąd przysadza iey prowizyą nie od daty skryptu ręcznego, lub przynajmniej od daty zaocznego Dekretu Trybunału, ale dopiero od czasu wznowioney w Sądach Pruskich sprawy przestąpił prawo Rzymskie dla Polskiego posiadkowe, które mówi że *lite contestata usuroe currunt*.
- b) że dopuszczając pozwaną do suppletoryiney przysięgi *de*
igno-

ignorantia sądził w brew konstytucyi Polskiej roku tysiąc pięćsetnego piątego, która stanowi, iż pozwany bliższym jest do odvodu gdy się do niego zabiera—przestąpił oraz przepisy Ordynacyi Sądowéy Pruskiéy w §§. 11.—24. tyt: XIII. obięte.

Żąda zatem na mocy Artykułu 10. organizacyi Kassacyinéy iżby wspomniony wyrok Sądu Appellacyjnego skassowanym, a sprawa pod rozpoznanie innego Wydziału odesłana została.

Sąd Kassacyjny.

Zważywszy tak samo podanie strony skarżącáy, iako też wyrok Sądu Appellacyjnego oraz przyłączone dowody, niemniej zastanowiwszy się nad prawami które rekursuiący zgwałconemi bydz mieni;

Gdy co do pierwszego punktu rekursu strona nie udowodnia bynajmniéy iżby prawa Rzymskie miały względem Polskich nadać sobie wyraźnie posilkową i ścisło obowiązującą powagę; gdy prócz tego przywiedzione prawidło: *lite contestata usuræ currunt* niemożło wyraźnie wiązać Sędziego w ninieyszym przypadku gdzie skrypt zaginał, a z nim wiadomość czyli Termin iaki w nim był wyrażony, termin zaś wyniesionego pierwszego pozwu do Grodu Warszawskiego, i Termin wyroku Grodu Warszawskiego, ten miały przeciw sobie zarzut, iż *in contumaciam* i względem Dóbr Drozdowa w Ziemi Wizkiey leżących *extra forum* zapadły; gdy prócz tego Dekret ten iak się okazuje niebył złożony w Regencyi; Sędzia więc uważając *kontestacyą litis* od wznowienia sprawy w Sądach Pruskich w dniu dwudziestym trzecim Grudnia tysiąc siedemset dziewięćdziesiątego dziewiątego, niewyrokował w brew wyraźnemu prawu.—

Co do drugiey zasady rekursu, to iest przypuszczenia z Bur-skich Godlewskiéy do suppletoryinéy *de ignorantia* przysięgi, zapatrzywszy się na osnowę przytoczonéy przez stronę rekursuiącą Konstytucyi tysiąc pięćset piątego roku, którey słowa są następujące:

Powodowi wolno iest dowody na swe pretensye prowadzić, iezeliby pozwany pretensyą takową *simpliciter* zaprzeczał.

2. Jeżeliby strona pozwana oświadczyła iż odwodzić się chce, przeto bliższą ma być do takowego odwołu.

Gdy w sprawie niniejszemy aktorat z Burskich Godlewskiemy niczem innym niebył iak tylko zaprzeczeniem waluty skryptu; Gdy zatem Nosarzewskiemu nie tylko dowody wzbronione niebyły kiedy do przysięgi na realność długu przypuszczonym został, lecz nawet na odparcie Aktoratu Godlewskiej inkwizycyą w Instancyi Appellacyinemy wywodził, mógł więc Sędzia uważać aktorat strony przeciwny, iako odwód naprzeciw pretensyi skarżącego, i podług obmowy téy samemy Konstytucyi uznać ią bliższą zaprzysiężenia; —

Gdy nakoniec przepisy ordynacyi Sądowej Pruskiej w §§. 11. 24. tyt: XIII. czerpane z których skarżący dowieść usiłuje, że ta tylko strona do suppletoryinemy przysięgi dopuszczoną być może, która ma więcej iak pół dowodu za sobą, i ta jest bliższą przysięgi która *de veritate*, nie zaś która *de ignorantia* przysięgać może; gdy przepisy te w ocenianiu stopni dowodów, i odwołu wszystko prawie rozsądkowi i sumnieniu Sędziego zostawiają; gdy przytoczony §. 24. tyt: XIII. wyraźnie mówi.

„ Kiedy exystującym dowodom zbywa na zupełnemy wiarygodności, zostawi się rozsądkowi dekret piszących: aby po ściśłym wyrozumieniu dowodów ustanowili, czyli ma być wykonana przysięga dopełnienia lub oczyszczenia, do tego zaś dawać należy wzgląd szczególny na przychodzące w pomoc téy lub owéy stronie prezumpcye i t. d.

nieży zaś nieco mówi:

skoro zbywa na innych powodach dla którychby piszący dekret mogli się zdecydować, iaką stronę wypada do przysięgi przypuścić, zważać należy na to, czyli jedna z nich mogłaby przysiądz tylko *de veritate*, druga zaś tylko *de ignorantia*.

Senat zatem pierwszy Regencyi Białostockiemy znajdując podanie Godlewskiemy udowodnione co do głównych okoliczności, i

dopuszczając ją do suppletoryjnej przysięgi, której już Nosarzewskiemu dozwalać niemógł, i

Senat drugi uznając nowo wyprowadzone ze strony skarżącego Inkwizycye świadków (którzy iak sam rekursujący wyznać nie byli *omni exceptione Maiores*) za niezdolne osłabić pierwszego strony przeciwny dowodu, i potwierdzając decyzją pierwszý Instancyi; a następnie Sąd Appellacyjny Xięstwa Warszawskiego przychylając się do obudwóch wyroków, i w tym punkcie wyraźnego nieobraziły prawa.

Z tych zatem przyczyn,

Sąd Kasyacyjny.

Po wysłuchaniu Rapportu Kommissyi Podań i Instrukcyi oraz wniosków Królewskiego przy Sądzie swoim Prokuratora w osnowie swoihey zgodnych z powyższym Stanu sprawy i przytoczonych praw wywodem;

Skargę Antoniego Nosarzewskiego byłego Rotmistrza Woysk Polskich w dniu trzydziestym pierwszym Sierpnia roku zeszłego tysiąc ośmset dziesiątego podaną, a w dniu pierwszym Października tegoż roku przez przydatkowe podanie dopełnioną, za niemogącą być przyjętą do Instrukcyi uznać — mocą niniejszhey rezolucyi.

(podpisano) STA: POTOCKI, P. S. K.

(L. S.)

L. Osieński Pisarz.

Wydrukować
FELIX LUBIENSKI
Minister Sprawiedliwości.

Zgodno z Oryginałem

Antoni Joneman

(L. S.) Sekretarz Jeneralny
Ministerii Sprawiedliwości.